

НАПРЯМ 7. МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

Ковбатюк М.В.

*кандидат економічних наук, професор,
професор кафедри теоретичної та прикладної економіки,
Державний університет інфраструктури та технологій*

Ковбатюк Г.О.

*доктор філософії,
старший викладач кафедри теоретичної
та прикладної економіки,
Державний університет інфраструктури та технологій*

Захарченко К.В.

*здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
Державний університет інфраструктури та технологій*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-482-8-26>

СУТНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ХАРАКТЕРНІ РИСИ СУЧАСНИХ БАГАТОНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ

Останнім часом багатонаціональні корпорації (БНК) стали домінуючою силою у світовій економіці, діючи за межами національних кордонів зі стратегічною гнучкістю та значним ринковим впливом.

Багатонаціональна корпорація – це велика корпорація, яка здійснює свою діяльність у більш ніж одній країні, як правило, з виробничими потужностями, офіса ми продажів і дочірніми компаніями по всьому світу. Ці організації характеризуються централізованою структурою управління, яка контролює децентралізовані операції в різних країнах, займаючись різними видами діяльності, включаючи виробництво, продаж і маркетинг у глобальному масштабі [1]. Багатонаціональні корпорації – це приватні організації, які виробляють товари або послуги та створюють додану вартість шляхом здійснення операцій у багатьох країнах. Вони виходять за межі національних кордонів і

діють у різних культурних, економічних і правових середовищах, адаптуючи свої стратегії до місцевих звичаїв, правил і споживчих уподобань [2].

Багатонаціональні корпорації забезпечують значну частину світового виробництва, зайнятості, інвестицій, торгівлі та науково-дослідницької діяльності. Лише у Сполучених Штатах на БНК працює приблизно третина всіх працівників приватного сектору, на них припадає майже 40% усіх виплат працівникам приватного сектору, а також більша частина промислових досліджень і розробок та понад половина всіх капітальних витрат і експорту. Такий значний економічний вплив підкреслює ключову роль цих організацій у формуванні глобального економічного ландшафту [3].

Визначальною характеристикою багатонаціональних корпорацій є їхня значна присутність у багатьох країнах, що дозволяє їм диверсифікувати потоки доходів і мінімізувати ризики, пов'язані з роботою на одному ринку. Ці організації беруть участь у транскордонній торгівлі, інвестуванні та виробництві, що дозволяє їм отримувати вигоду від відмінностей у ресурсах, витратах та споживчих уподобаннях між різними країнами. Така глобальна присутність полегшує доступ до нових ринків, ресурсів і кадрів, які інакше були б недоступні суто національним компаніям. Сучасні БНК стратегічно позиціонують свою діяльність у різних регіонах, щоб оптимізувати ефективність та реагування на місцеві ринкові умови [1].

Незважаючи на те, що багатонаціональні корпорації працюють у різних географічних регіонах, вони зберігають централізовані управлінські структури, щоб забезпечити узгодженість брендингу, стратегій та процесів прийняття рішень. Такий централізований підхід дозволяє забезпечити єдину корпоративну ідентичність і стратегічний напрямок, водночас надаючи місцевим дочірнім компаніям можливість адаптуватися до конкретних ринкових умов. Діяльність багатонаціональних корпорацій може суттєво відрізнятися: від високоцентралізованих підходів, коли прийняття рішень зосереджене в материнській компанії, до децентралізованих моделей, коли дочірні компанії користуються значною автономією. Цей баланс

між глобальною інтеграцією та місцевим реагуванням є ключовим стратегічним фактором для сучасних БНК.

Сучасні багатонаціональні корпорації здійснюють значний вплив завдяки активній інноваційній діяльності, якій сприяють їхні значні фінансові можливості. Вони утримують позиції технологічного лідера завдяки значним інвестиціям у дослідження та розробки, сприяючи створенню та поширенню знань через кордони. БНК часто передають технології, навички та передовий досвід у рамках своїх глобальних операцій, що сприяє обміну знаннями та підвищенню кваліфікації в приймаючих країнах. Їхні інноваційні екосистеми часто включають відносини співпраці з університетами, науково-дослідними установами та стартап-компаніями для збереження конкурентних переваг у галузях, що швидко розвиваються [2].

Багатонаціональні корпорації застосовують різні стратегічні підходи залежно від своїх конкретних цілей, галузевого контексту та конкурентного середовища. Вони обирають одну з чотирьох основних міжнародних стратегій: міжнародну, багатонаціональну, глобальну та багатонаціональну. Ці стратегічні орієнтації відображають різні підходи до балансування між економічною ефективністю та реагуванням на зміни вподобань споживачів і ринкових умов у різних країнах. Сучасні БНК демонструють неабияку адаптивність у своїх стратегічних позиціях, часто застосовуючи різні підходи в різних бізнес-підрозділах чи географічних регіонах для оптимізації діяльності [4].

Суть діяльності сучасних багатонаціональних корпорацій полягає в постійній еволюції та адаптації. Бізнес-процеси в багатонаціональних компаніях повинні регулярно оновлюватися та трансформуватися відповідно до сучасних тенденцій розвитку. Поточні трансформації бізнес-процесів у БНК переважно зосереджені на цифровій трансформації та глобальній стандартизації. Такий подвійний фокус дозволяє БНК досягати операційної ефективності, зберігаючи при цьому гнучкість для задоволення вимог локальних ринків. Ініціативи з цифрової трансформації, як правило, охоплюють впровадження передових технологій, таких як штучний інтелект, аналіз великих даних, хмарні обчислення та додатки Інтернету речей.

Значним зрушенням у сучасних бізнес-операціях, у тому числі багатонаціональних корпорацій, став перехід від стратегії, орієнтованої на продукт, до стратегії, орієнтованої на клієнта. Цей клієнтоорієнтований підхід передбачає застосування складної аналітики для розуміння інтересів клієнтів і надання їм персоналізованого досвіду. Орієнтація на кінцевого споживача докорінно змінила бізнес-концепції: компанії забезпечують відповідність стратегій поведінці споживачів та їхнім уподобанням. Така орієнтація на дизайн та досвід, орієнтований на людину, стала вирішальною конкурентною перевагою для БНК, що працюють у різних культурних контекстах [5].

На основі вищевикладеного можна визначити головні конкурентні переваги багатонаціональних корпорацій (рис. 1).

Рис. 1. Конкурентні переваги багатонаціональних корпорацій

Джерело: складено авторами

Сучасна бізнес-концепція сучасної багатонаціональної корпорації передбачає отримання максимального прибутку з урахуванням етичної поведінки та екологічної відповідальності. Цей збалансований підхід визнає, що довгостроковий успіх бізнесу залежить не лише від фінансових показників, але й від

підтримки позитивних відносин з різними зацікавленими сторонами, включаючи місцеві громади, уряди, працівників та захисників довкілля. Багато БНК сьогодні включають цілі сталого розвитку та ініціативи корпоративної соціальної відповідальності у свої основні процеси стратегічного планування.

Отже, сучасні багатонаціональні корпорації являють собою складні організації, що здатні до адаптації, які постійно розвиваються у відповідь на зміни глобальних економічних умов, технологічний прогрес та вподобання споживачів. Суть їхньої діяльності полягає в балансуванні між глобальною інтеграцією та локальним реагуванням, використовуючи при цьому значні ресурси для стимулювання інновацій та збереження конкурентних переваг. Характерні риси БНК – глобальна присутність, централізовані структури управління, технологічне лідерство та стратегічна гнучкість – позиціонують ці організації як домінуючу силу у формуванні міжнародного бізнес-ландшафту.

Список використаних джерел:

1. Bellairs-Lombard G. What Are Multinational Companies in Hong Kong? URL: <https://osome.com/hk/blog/what-are-multinational-companies-in-hong-kong/>
2. What Is a Multinational Corporation? URL: <https://convenitconsultants.com/what-is-a-multinational-corporation/>
3. *Multinational Corporations in the 21st Century*. URL: <https://www.brookings.edu/articles/multinational-corporations-in-the-21st-century/>
4. *Types of International Strategies*. URL: <https://pressbooks.lib.vt.edu/strategicmanagement/chapter/9-4-types-of-international-strategies/>